



PARA / BORSA - SÖYLEŞİ
İDİL TARAKLI / idil.tarakli@paradergi.com.tr

"Sermaye piyasalarının gelişimi ulusal bir hedef olmalı"

TSPB Başkanı Erhan Topaç'ın bireysel ve kurumsal tasarrufların artırılması konusunda birçok önerisi var. Finansal Kapsayıcılık Kurumu ve Bireysel Finansal Danışmanlık sistemi bunların arasında en dikkat çekici olanları...

TÜRKİYE Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) Başkanı Erhan Topaç, sektörün ileriye taşınması, hem kaynak arayan işletmelere, hem de yatırımcılara daha fazla seçenek sunabilmesi için sermaye piyasasının stratejik bir sektör olarak belirlenip en üst düzeyde sahiplenilmesi gerektiğini söylüyor. Son seçimler sonrası iki yıl süreyle (TSPB) Başkanlığını üstlenen Topaç, yurtiçi tasarrufların yatırıma yönlendirilmesi için "Finansal Kapsayıcılık Kurumu"nun devreye girmesini öneriyor. Topaç'la bireysel finansal danışmanlık sisteminin kurulması, yabancı tasarrufları ülkemize çekmeyi amaçlayan TSPB'nin önerilerini ve çalışmalarını konuştuk...



üst düzeyde sahiplenilerek iletişiminin yapılmasını öneriyoruz. Böylelikle ülke riskinin farklı finansal sektörler arasında dağıtılarak finansal istikrarın destekleneceğini, tasarruf-yatırım denkleminin dengeleneceğini düşünüyoruz.

Yurtiçi tasarrufların yatırıma yönlendirilmesi için neler yapılabilir?

Hali hazırda ülkemizde birçok kamu veya özel sektör kuruluşu birbirinden bağımsız finansal eğitim etkinlikleri yapıyor. Bu tür çabaların gerek eşgüdüksüz olmaları nedeniyle birbirine benzer içerikleri olması gerekse tekil olmaları nedeniyle yeterli maddi ve beşeri kaynak bulunamaması sonucunda etkileri ve sürdürülebilirlikleri sınırlı kalmakta. Finansal erişim, finansal eğitim ve finansal tüketicinin korunması stratejisi ve eylem planı 'Finansal Kapsayıcılık Kurumu' ile sağlanabilir. Yani tüm dünya örneklerinde olduğu gibi tek elden özel bir kurum sorumluluğunda bulunmalı. Böylece, finansal sistem dışı insanlarımızı sisteme çekebiliriz. Kişilere bütçe ve doğru harcama yapma bilgisi aktararak, bu bilgiyi eyleme dönüştürerek birikim yapmalarını, bu birikimlerini de doğru yatırımlara yönlendirmelerini sağlayabiliriz.

Son vergi düzenlemesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Mevduat ve katılma hesaplarındaki stopaj oranının üç ay geçerli olmak üzere indirilmesine dair 30.08.2018 tarihinde alınan karar varlık sınıfları arasında asimetri yaratıp mevduatın baskınlığını daha da artırıyor. Yatırım araçları arasında yaratılan vergi arbitrajı, sermaye piyasası araçlarının gelişimini olumsuz etkileyecektir. Özellikle kurumsal yatırımcı tabanını olumsuz etkileyeceğinden ve reel sektörün sermaye piyasası yoluyla finansman sağlama olanaklarını kısıtlamasından endişe ediyoruz. Son düzenlemenin ardından Hazine ve Maliye Bakanlığı'na yatırım fonları ve borçlanma araçlarında da stopajların düşürülmesini önerdik. Şu anda değerlendiriliyor.

Sermaye piyasası stratejik sektör olarak belirlenmeli derken neyi kastediyorsunuz?

Sermaye piyasaları reel sektör şirketlerinin kaynak yaratması açısından temelde, pay, borçlanma aracı, kira sertifikaları ihraççı gibi seçenekler sunmakta. Ayrıca, reel sektör şirketlerinin kur, faiz ve fiyat risklerini yönetmelerine yönelik türev araçlar sağlamakta. Ancak sermaye piyasası ülkemizde yeterince derinleşmiş değil. Şirketlerimizin finansman bulmasını kolaylaştırmak, sürdürülebilirliklerini sağlamak, kayıt dışı ekonomiyi azaltmak, şirketlerimizin yarattıkları katma değerden ülkemiz genelinin yararlanmasını sağlamak ve şirket riskini dağıtarak girişimci üzerinde yoğunlaşmasını önlemek gibi işlevleri bulunan sermaye piyasalarının daha bilinir ve kullanılır olması gerekiyor. Bu kapsamda, sermaye piyasalarının gelişiminin ulusal bir hedef olarak belirlenmesini ve en



TSPB Başkanı Erhan Topaç

Bizde bireysel finansal danışmanlık sistemi de yok...

Evet, bu da hedeflerimiz arasında. Ülkemizde henüz kullanılmayan 'Bireysel Finansal Danışmanlık' sistemini kurarak yetkin kişilerden tarafsız yönlendirme alınabilmesi çok önemli. Ayrıca, birikim yapmayı belirli hedeflere bağlayan (örneğin eğitim, ev alma vs.) 'hedefli yatırım hesabı' ve 'çalışanlara pay edindirme' programı önerilerimiz ile birikim yapma kültürünün gelişmesini amaçlıyoruz. Bu modellerin geliştirilmesi için mevzuatta tanımlanması ve teşvik edilmesini önerdik.

Sizce şirketler sermaye piyasasından yeterince yararlanıyor mu?

Maalesef mevcut durumda şirketlerin sermaye piyasasından yeterince yararlandığını söylemek mümkün değil. Örneğin, Borsa İstanbul'da kote olan şirket sayısı Türkiye ekonomisinin boyutuna göre düşük olup ilk 500 ISO şirketinin sadece yüzde 17'si ve ilk 1000 ISO şirketinin sadece yüzde 12'si halka açık.

Son dönemde yapılan düzenlemeler



nedeniyle halka kapalı şirketler ile halka açık şirketler arasında önemli rekabet dezavantajı bulunuyor.

Evet, bu durum da halka açılmaların cazibesini olumsuz etkiliyor. Halbuki şirketlerimizin finansman bulmasını kolaylaştırmak, sürdürülebilirliklerini sağlamak, kayıt dışı ekonomiyi azaltmak, yarattıkları katma değerden ülkemiz genelinin yararlanmasını sağlamak ve şirket riskini dağıtarak girişimcilerin üzerinde yoğunlaşmasını önlemek gibi işlevleri bulunan sermaye piyasalarının desteklenmesi gerekir. Bu kapsamda ilk önemimiz, halka açılan reel sektör şirketlerine vergi desteği sağlanması. Şirketin hakim ortağının elindeki paylar dışındaki halka açıklık oranına göre farklılaşan kurumlar vergisi desteği sağlanabilir. Böylece, şirketleri halka açıklık oranını artırmaya teşvik edebiliriz.

Bu kapsamda KOBİ'ler için bir öneriniz var mı?

KGF'nin banka kredileri için verdiği teminat desteğine benzer şekilde KOBİ'lerin borçlanma aracı ihraçları için de teminat verebilmesini sağlayabiliriz. Borçlanma maliyetlerini aşağıya çekebilmek ve talep tarafının kendini daha güvenli hissetmesini sağlamak üzere teminatlı tahvil ihracı mevzuata tanımlanabilir. Borçlanma araçlarında temerrütlerin oluşm ası durumunda yatırımcıların haklarını daha hızlı arayabilmelerini sağlayacak icra ve iflas hukukuna ilişkin önerilerimiz de var.

Sermaye piyasasının etkili çalışmasında aracı kurumlar yeterince aktif mi?

"Ünlü fütürist Gerd Leonhard 13 Kasım'da kongremizde"

Finansal okuryazarlığın artırılması uzun vadeli bir proje. Bu konuyu misyon edinmiş pek çok dernekle işbirliği içinde daha etkin işler ortaya çıkarmak için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Bu kapsamda ilk aşamada 13-14 Kasım 2018 tarihlerinde üçüncüsünü düzenleyeceğimiz "Türkiye Sermaye Piyasaları Kongresi"ni "Gelecek" temasıyla gerçekleştireceğiz. Fütüristik bir bakış açısıyla



düzenlenecek kongremiz kapsamında sektörümüzde önemli değişiklikler yaratan dijital para, yeni finansal mimari, blockchain, fintek gibi başlıklara özel paneller düzenleyeceğiz. Dünyaca ünlü fütürist Gerd Leonhard'da, 13 Kasım tarihinde kongremizde açılış konuşmacısı olarak yer alacak. Kongrede

tartışılacak her konu sermaye piyasasının önümüzdeki yıllarda nelerle karşılaşacağına odaklanacak.

Birikimlerin yatırımlara aktarılması konusunda aracı kurumlar önemli rol oynuyor. 30 yıllık bir geçmişe sahip aracı kurum sektörünün kaynak yaratma ve bunu uygun şirketlere yönlendirme konusundaki deneyimleri dikkate alınarak, yatırım kuruluşu modelinin diğer alanlarında da faaliyette bulunabilirler.

Mevcut durumda, aracı kurumların proje finansmanı kredisi sağlama yetkisi yok. Ancak, ilgili diğer mevzuatta bunu engelleyen bir düzenleme de bulunmuyor. SPK'nın kurula verdiği yetkiye istinaden bu yönde bir olanak sağlanabilir. Aracı kurumların proje finansmanı kapsamındaki faaliyetlerinin düzenlenmesiyle sektörün derinleşmesi sağlanabilir.

Yabancı tasarrufları ülkemize çekmek için neler yapılabilir?

Yurtiçi tasarrufları yatırımlara yönlendirecek bir ortam yaratmanın yanı sıra, yabancı tasarrufları da ülkemize çekecek bir finansal ekosistem yaratılması için İstanbul Finans Merkezi vizyonunun gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. İstanbul Finans Merkezi (IFM) eylem ve stratejilerinin gerçekleştirilmesi için en üst düzeyde yetkilerle donatılmış, mesaisinin tamamını bu projeye ayırmış çalışanları olan, kurumlar üstü bir yapı kurulabilir. Ayrıca yenilikçi iş fikri olan fintek şirketlerine ve finansal kurumlara kamu kontrolünde düzenleme esnekliği sağlanması, yatırımcılarla müşteri hesap açılışına ilişkin mesafeli sözleşme yapılabilmesinin ve sermaye piyasası kurumları kimlik paylaşım sisteminden ve yerleşim yeri paylaşım sisteminden yararlanmasının sağlanması, işlem maliyetlerinin rekabetçi düzeye çekilmesi, sermaye piyasası uyumazlıklarının çözümünde görevli ve yetkili mahkemeler kurulmasının rekabetçi ve cazip bir finansal sistem yaratılması için önemli olduğunu düşünüyoruz. Sermaye piyasasının etkin, ekonomik ve verimli işlenmesini engelleyen vergi mevzuatından kaynaklanan sorunların giderilmesi de önerilerimiz arasında yer alıyor.

"Herkes kendi risk analizine göre seçim yapmalı"

Birlik olarak yatırım tavsiyesinde bulunmadığımızı öncelikle belirtmek isterim. Bu konuda üyelerimiz yatırımcılarımıza yardımcı oluyor. Bununla beraber yatırımcıların dikkat etmesi gereken temel ilkeleri şöyle sıralayabilirim. Öncelikle yatırımcı ne kadar risk almaya katlanabileceğini etrafıca değerlendirmeli ve yatırım yaptığı ürünlerin riskini tamamiyle anlamalı. Birikimlerin tek bir yatırım aracı yerine birden fazla yatırım aracına dengeli şekilde bölüştürülmesi, piyasa dalgalanmalarından korunmayı sağlar. Sermaye piyasaları aynı gün içinde dahi önemli değişiklikler gösterebilir. Bu nedenle, pay senedi veya tahvil/bono gibi araçlara



doğrudan yatırım yerine bu ürünlerin yatırımcının ihtiyacına uygun olarak yer aldığı yatırım fonlarını tercih etmek gerekli. Bilgiye erişimi olmayan veya uzmanlığa sahip olmayan yatırımcıların riskini azaltır. Belli bir yatırım aracına doğrudan yatırım yapılmak istendiğinde, yetkili uzmanlardan ve yatırım kuruluşlarının yayımladığı araştırma raporlarından sağlıklı bilgiler alınarak karar verilmesi uygun olur. Yatırım yapılacak sermaye piyasası aracının devletçe ihraç edilen ya da SPK'nın izniyle halka sunulmuş ve bu çerçevede işlem gören kıymetlerden olduğuna dikkat edilmesi gerekir. Yatırım işlemlerine aracılık edecek kuruluşların mutlaka gerekli izinlere sahip olduğu teyit edilmelidir.

Birlik başkanı olarak en büyük hedefiniz nedir?

Yönetim kurulu olarak önceliğimiz İstanbul Finans Merkezi (IFM). Piyasamızın rekabetçi bir yapıya kavuşarak, küresel platformda yer alması ve çekim merkezi haline gelmesi için IFM projesini bütün çalışmaların en tepesinde görüyoruz. Birlik bünyesinde İstanbul'un dünya ile rekabet edebilen bir finans merkezi olması için gerekli unsurları belirleyerek, en üst düzeyde ilgili otoritelerle aktarmak ve sonuç almak için çalışacağız.